

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év június hó 4. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az emberölés bűntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Somogy Megyei Bíróság B.122/2007/24. számú ítéletét és a Pécsi Ítéltábla Bf.II.220/2007/14. számú ítéletét hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Somogy Megyei Bíróság a 2007. június hó 26. napján kihirdetett B.122/2007/24. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett rongálás vétségében, közlekedés biztonsága elleni bűntettben, ittas járművezetés vétségében, közúti veszélyeztetés bűntettében és a veszélyhelyzetet előidéző által elkövetett segítségnyújtás elmulasztásának bűntettében. Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónap börtönre, mellékbüntetésül 4 év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. Szülői felügyeleti jogát a gyermeke vonatkozásában megszüntette.

A megállapított tényállás lényege szerint az 1979-ben született terhelt nőtlen. Korábban élettársi viszonyban élt a sértettel. Kapcsolatukból született 2001. augusztus 21-én K. Á. B. nevű gyermeke, aki a jelen ügy második sértettje. A terhelt büntetett előéletű.

Miután a terhelt a korábbi bűnügyében börtönbe került, az élettársi kapcsolat megromlott, ezért Cs. A. sértett 2006. július 3-án a kisfiával együtt visszaköltözött az édesanyjához. A terhelt a szakítást nem tudta elfogadni, és többször kérte Cs.-t A.-t arra, hogy állítsák helyre a kapcsolatukat.

I.

A terhelt 2006. augusztus 25-éről 26-ára virradó éjszaka különböző szórakozóhelyeken szeszes italt fogyasztott, majd hajnali 5 óra körül a személygépkocsival a sértett akkori barátjának, T. G. J.-nek a házához ment. T. G. J. a ház előtt az utcán parkoló személygépkocsija csomagterének a fedelét egy kulccsal 70 cm hosszúságban megkarcolta. A cselekményt észlelték, T. G. J. lement az utcára és közölte a terhelttel, hogy kihívta a rendőröket. A terhelt erre eltávozott a helyszínről. Nyomban ezután felhívta Cs. A.-t és közölte vele, hogy közös gyermeküket, gyk. K. Á. B. sértettet külföldre viszi, a sértett őt többet nem látja, felakasztja a gyermeket és saját magát is. A gyermek ekkor a terhelt szüleinek házában tartózkodott.

II.

Cs. A. sértett a terhelt fenyegetőzésétől megijedt. Azonnal T. G. J. személygépkocsijával a terhelt szüleinek házához indult azért, hogy gyermekét onnan elhozza. Amikor odaért, a terhelt már ott tartózkodott a házban és tört, zúzott. A terhelt édesanyja az udvaron sírt. Gyk. K. Á. B.-t a terhelt nővére futva hozta ki a házból azért, hogy elmeneküljenek. Cs. A. sértett a gyermeket gyorsan a gépkocsi jobb első ülésére tette, s még a biztonsági övet sem kötötte be, hogy mielőbb indulni tudjon. Addigra azonban már odaérkezett a terhelt és a gépkocsi első szélvédőjének mindkét oldalát betörte, mielőtt Cs. A.-nak sikerült volna azt elindítania. A sértettet megpróbálta a hajánál fogva a gépkocsiból kihúzni, ám onnan nővére arrébb lökte. Cs. A.-nak sikerült a gépkocsi motorját beindítania, azzal elindult, ekkor azonban a terhelt a gépkocsi bal hátsó üvegét betörte, veszélyeztetve ezzel a közlekedés biztonságát.

A T. G. J. sértett tulajdonában lévő személygépkocsiban a rongálások következtében összesen 63.745 forint kár keletkezett.

III.

Reggel 6 óra után 1-2 perccel Cs. A. sértett a személygépkocsival elindult. A terhelt beszállt az édesapja tulajdonában álló személygépkocsiba és azzal a sértettek után indult oly módon, hogy a gépkocsi bejáró csukott kapuján a teherautójával áthajtott.

Cs. A. észrevette, hogy a terhelt nagy sebességgel üldözi őt, ezért gyorsított és mobiltelefonján felhívta a Rendőrkapitányság ügyeletét, segítséget kért tőlük. Mialatt haladt, folyamatosan

tartotta a kapcsolatot a rendőrkapitányság ügyeletével. Az egyik rendőrfőnök haladt a rendőrségi szolgálati gépkocsival, amikor a rádióforgalmazásából értesültek a történetekről. Rögtön ezt követően a Kastély bejáratánál észrevették, hogy velük szemben halad Cs. A., illetve nagy sebességgel jön utána a terhelt által vezetett fehér színű tehergépkocsi. A rendőrök először a szolgálati gépjármű hangszóróján keresztül szólították fel a terheltet arra, hogy álljon meg, s miután erre nem reagált, megfordultak és a kék fény, illetve szirénahang használatával utána indultak.

A menekülő sértett igen nagy, esetenként 120-130 km/óra sebességgel haladt. A terhelt ezt a tempót tartotta mögötte, a rendőrök pedig időnként 150-160 km/óra sebességgel üldözték őket.

K. belterületére érve Cs. A. sértett a utolérte az F. J. által vezetett gépkocsit, amely kb. 40-50 km/óra sebességgel haladt. Dudálással jelezte, hogy szeretné kikerülni. Amikor az úttest közepén lévő - az előzést akadályozó - járdaszívet elhagyták, megkezdte a személygépkocsi előzését úgy, hogy 40-50 km/óra sebességről kb. 60-70 km/óra sebességre gyorsított fel. Előzés közben, a bal oldali forgalmi sávban 98-105 km/óra sebességgel haladó terhelt „utolérte” őket és a két gépkocsi összeütközött. A terhelt ugyan fékezte a gépkocsiját, ám ettől függetlenül a két gépkocsi az ütközés és a sebességkülönbség következtében néhány métert együtt haladt, majd a Cs. A. által vezetett személygépkocsi jobbra sodródott, két alkalommal megpördült és a jobb oldali árokban a gépkocsi tetején nyerte el végleges helyzetét.

A terhelt az ütközés után nagy sebességgel balra befordult, és ott villanyoszlopnak ütközött, majd az autóból kiugrott és elszaladt. A helyszínre érkező rendőrök egy közeli ház kertjében elfogták. Ekkor azt kiabálta, hogy „Elvették a családomat, ezért meg fogom őket ölni!”, és kijelentette a rendőröknek azt is, hogy volt élettársát, illetve T. G.-t meg fogja ölni.

Cs. A. sértett a bal szem alatt duzzanattal járó szövetközi bevérzést és az elülső mellkasfal zúzódását szenvedte el, amely sérülések ténylegesen mintegy 6 nap alatt gyógyultak.

Gyk. K. Á. B. sértett a jobb kéz tenyérnyi felszínén a singi él felett felszínes hámkarcolódást, a bal lábszár alsó harmadában a lábháti felszínen és az első ujj felett felszínes hámkarcolódást szenvedett, amelyek tényleges gyógytartama 5 nap volt.

A baleset, azaz az árokba borulás következtében fennállt az életveszélyes sérülés kialakulásának a lehetősége.

A terhelt vérében a cselekmény időpontjában 1,12 ezrelék alkohol-koncentráció volt, amely enyhe fokú alkoholos befolyásoltságot

eredményezett. Cselekményeivel megszegte a KRESZ 3. §-ának b) és c) pontjában, a 4. §-a (1) bekezdésének c) pontjában, a 25. §-ának (1) bekezdésében, a 26. §-a (1) bekezdésének b) pontjában valamint a 34. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket.

A terhelt vezetői engedélyét 2006. augusztus hó 26. napján a helyszínen elvették.

Tekintettel arra, hogy a terhelt a kórházba szállítását követően a vizsgálatához nem járult hozzá, így a sérüléseit pontosan nem lehetett megállapítani.

A terhelt személyiségzavarban (pszichopathia) szenved, amely azonban a betegség szintjét nem éri el. Személyiségére jellemző a túlérzékenység, impulzivitás, indulatkontrollálási nehézségek, érzelmi értetlenség, a problémamegoldó- és feldolgozó stratégiájának gyengesége, amelyek nehéz élethelyzetben alkalmazkodási zavarokhoz vezetnek. Ezen állapota a cselekmény elkövetésekor is fennállt, azonban a beszámítási képességét nem érintette.

A cselekmény elkövetése patológiás, abortív patológiás részegségben nem szenvedett, alkoholfüggőnek nem tekinthető.

A bíróság szerint nem lehetett megállapítani azt, hogy a terheltnek szándékában állt volt élettársának és gyermekének a megölése, illetve, hogy ezen következménybe legalábbis beletörődött volna. A rendkívül feldúlt és alkoholos állapotban lévő terhelt a közlekedési szabályokat semmibe véve, a rendőri utasításoknak sem engedelmeskedve üldözte volt élettársát, illetve gyermekét, veszélyeztetve ezzel a közúti közlekedésben résztvevőket. Szándéka arra irányult, hogy megakadályozza Cs. A. sértettet abban, hogy gyk. K. Á. B. sértettet elvigye tőle.

A tényállás alapján az elsőfokú bíróság a terhelt cselekményeit 1 rb., a Btk. 324. §-ának 1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdése szerint minősülő és büntetendő folytatólagosan elkövetett rongálás vétségének (tényállás I. és II. pontja), 1 rb., a Btk. 184. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő közlekedés biztonsága elleni büntettnek (tényállás II. pontja), 1 rb., a Btk. 188. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő ittas járművezetés vétségének (tényállás III. pontja), 1 rb., a Btk. 186. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő közúti veszélyeztetés büntettének, valamint 1 rb., a Btk. 172. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (3) bekezdésének I. fordulata szerint minősülő és büntetendő, a

veszélyhelyzetet előidéző által elkövetett segítségnyújtás elmulasztása büntetnének minősítette.

A kölcsönösen bejelentett fellebbezések folytán másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla a 2008. május hó 9. napján tartott nyilvános ülésen kihirdetett Bf.II.220/2007/14. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta.

Az elsőfokú bíróság által a Btk. 184. §-ának (1) bekezdésében meghatározott közlekedés biztonsága elleni büntettként, a Btk. 186. §-ának (1) bekezdésében meghatározott közúti veszélyeztetés büntettként, valamint a Btk. 172. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (3) bekezdésének I. fordulója szerint minősülő és büntetendő segítségnyújtás elmulasztása büntettként értékelt cselekményeket egységesen a Btk. 166. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdésének f) és i) pontja szerint minősülő és büntetendő emberölés büntette kísérletének minősítette.

A szabadságvesztés tartamát 5 év börtönre súlyosította, és a terheltet mellékbüntetésül a közügyek gyakorlásától 5 évre eltiltotta. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a felvett bizonyítás, az iratok tartalma és ténybeli következtetés alapján - figyelemmel a Be. 352. §-a (1) bekezdésének a) pontjára - a tényállást helyesbítette, illetve kiegészítette az alábbiak szerint:

A terhelt átlagos intellektusú, megtartott realitásfunkcióval jellemezhető személy, aki konfliktusmentes helyzetben hatékony megoldásokra, értelmi eszközökkel való szabályozásra képes, de az élethelyzetét terhelő negatív feszültség hatására regresszióba, beszűkült érzelmi állapotba kerülhet. Párkapcsolati helyzetének feldolgozatlansága alkalmazkodási zavart váltott ki, viselkedésében a szenzitív és impulzív személyiségvonások és reakciók kerültek előtérbe. Aktuális állapotában túlérzékenység, sértettség és meggondolatlanság jellemezte. Mindezek gyenge önszabályozási készséggel, türelmetlenséggel és depresszív jellegű szorongással párosultak.

Az élettársi kapcsolatuk befejezését követően a terhelt - két hónap alatt - összesen 735 esetben hívta telefonon Cs. A. sértettet.

T. G. J. az épület előtt parkoló gépjárművének a megrongálása miatt 2006. augusztus 26-án 5 óra 7 perckor tett bejelentést a rendőrségen. Miután a terhelt e helyszínről eltávozott, 5 óra 18 perckor hívta fel Cs. A. sértettet. Negyedóra leforgása alatt - gépkocsijával történő folyamatos haladás közben - vele nyolc alkalommal is beszélt, hat esetben úgy, hogy a hívásokat ő kezdeményezte.

A terhelt 5 óra 30 perckor fogadta az édesanyja öt kérdőre vonó telefonhívását, amelynek hatására még inkább indulatos lett; olyannyira, hogy hazaérkezése után szinte azonnal visszaült a személyautójába, és azzal elhajtott. Kevéssel később azonban elfogyott az üzemanyaga, ezért a gépkocsiját hátrahagyva visszatért a szülei családi házába.

A gépjármű szélvédőjét a terhelt kétszer dobta meg. A becsapódó kövektől az - mindkét oldalán - póthálószerűen betöredezett. A bal hátsó ablakot a terhelt kézzel törte be.

Cs. A. sértett a Rendőrkapitányság ügyeletét 6 óra 9 perckor hívta fel azért, hogy bejelentse az épület előtt történtekeket. Már a telefonbeszélgetés elején attól tartott, hogy a terhelt a nyomába eredhetett, ezért az ügyeletvezetőtől tanácsot kért. Ekkor ismerte fel a mögötte nagy sebességgel közeledő Mercedest. Emiatt előbb a fiára szólt, hogy kapaszkodjon, majd felkiáltott: „jaj, nagyon jön, belém fog jönni, valaki jöjjön gyorsan, nem normális!” A telefonbeszélgetés egészen addig tartott, míg Cs. A. sértett el nem vesztette az uralmát a járműve felett.

Ekkor a sértett a 610-es számú út 122-es km szelvényében közlekedett. A sík területen végighaladó útszakasz enyhén jobbra ível. Kétirányú forgalmat bonyolít le, oly módon, hogy az első harmadában egy szegélykővel körülvett füves terület, majd annak hegyes szögben végződő részétől már festett útburkolati jelek választják el az egymás mellett futó sávokat. Előbb terelő-, a kereszteződés közelében azonban már záróvonal formájában.

A forgalmi sávok egyenként 4-4 méter szélesek. Az aszfaltozott úttest mellett földes útpadka található, amelynek szélén egymástól egyenlő távolságban helyezkednek el a közvilágítást szolgáló betonoszlopok. Ezekről jobbra növényzettel benőtt, gondozatlan árok terül el.

A szóban forgó útszakaszon 70 km/h sebességhatárolás van érvényben.

A cselekmény elkövetésekor derült, csapadékmentes idő, az aszfalt felülete száraz volt.

A személygépkocsi előzésében Cs. A. sértettet - szemben az elsőfokú ítélet 4. oldalának utolsó előtti mondatában írtakkal - nem a járdaszívet akadályozta, hanem az a körülmény, hogy vele szemben, a bal oldali forgalmi sávban egy terepjáró is közlekedett. Annak elhaladása után a Suzuki kikerülését elsőként rögtön meg is kezdte. Ez a lehetőség a mögötte haladó Mercedes számára csak később nyílt meg.

A terhelt - az elsőfokú ítélettől eltérően - fékezés nélkül hajtott az előtte haladó Peugeot személygépkocsiba. Ekkor a Peugeot jobb hátsó kereke már az úttest jobb szélétől 3,7 méterre, a felezővonalától alig 30 cm-re volt. Ezt követően a Peugeot csúszási nyomokat hagyott maga után, majd 58 méter megtételét követően végül lesodródott az úttestről. Innen számítva még további 28 métert haladt a fűvel borított útpadkán, míg a sűrű aljnövényzetben elnyerte a nyugalmi helyzetét.

A távolság mintegy 9 km, ezt tette meg a terhelt Cs. A. sértett üldözése közben.

Mellőzte a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet 5. oldalának 3. bekezdéséből a balesetre történő utalást, megállapítva azt, hogy az árokba borulás következtében halálos vagy életveszélyes sérülés kialakulásának a lehetősége is fennállt.

Mellőzte végül a másodfokú bíróság a KRESZ-rendelkezők megszegésére való hivatkozást.

Megállapította, hogy párkapcsolatának megszűnése után a terhelt alkalmazkodási zavarokkal küszködött, viselkedésében a meggondolatlan, türelmetlen és felelőtlen vonások kerültek előtérbe. Olyannyira, hogy a magatartását túlérzékenység, féltékenység és bosszúállás jellemezte. Mindezek egyenként is olyan személyiségjegyek, amelyek - gyenge önszabályozási képesség mellett - beszükölt érzelmi állapothoz, belátás- és kontroll nélküli cselekményhez vezethettek.

Mindeközben a terhelt a feltartóztatására irányuló felszólításokat is figyelmen kívül hagyta, illetve azzal sem törődött, hogy egy rendőrségi gépkocsi megkülönböztető fény- és hangjelzéseket adva a nyomába eredt.

A mintegy 9 kilométeren keresztül folytatódó, kitartó üldözés lezárásaként következett be az ütközés, amelynek semmiféle műszaki, közlekedésbiztonsági vagy vezetéstechnikai oka nem volt. A Mercedes Sprinter kormány- és fékberendezése még a szakértői vizsgálat időpontjában is üzemképesnek bizonyult. Az út vonalvezetése, szélessége és az aszfaltozásának kifogástalan állapota minden szempontból biztonságos közlekedést tett lehetővé, különösen gyér forgalom és reggeli világosság mellett; száraz, csapadékmentes időben.

A Peugeot személygépkocsi árokba csapódásakor a terhelt közömbös maradt. A szemmel láthatóan súlyosan megrongálódott, az aljnövényzetben fejtetőn álló autó utasainak a sorsa iránt egyáltalán nem tanúsított érdeklődést. A következő kereszteződésben balra kanyarodott, majd csak azután állt meg, hogy elvesztette az

uralmát a járműve felett, és nekicsapódott egy villanyoszlopnak. Az intézkedő rendőrök előtt azonban még ekkor is életveszélyesen fenyegetőzött, azt ismételve, hogy kioltja a sértettek életét.

Az ütközés fékezés nélkül következett be. Arra kizárólag a terhelt túlérzékeny, önérzetében sértett személyisége szolgálhatott magyarázatul, illetve az a tény, hogy Cs. A. és gyk. K. Á. B. sértettek bántalmazásával az indulatait próbálta meg levezetni.

Mindezeket a szempontokat összegezve megállapítható, hogy a terhelt részéről az ütközés akaratlagos volt.

Az irányadó tényállásból az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett a terhelt büntetőjogi felelősségére, a cselekmények minősítése azonban csak az ittas járművezetés vétségére, illetve a folytatólagosan elkövetett rongálás vétségére vonatkozó részében felel meg az anyagi büntető jogszabályoknak. Tévedett ugyanis az elsőfokú bíróság, amikor a tényállás II. és III. pontjaiban megfogalmazott cselekményeket a Btk. XIII. Fejezete szerinti közlekedési bűncselekmények körében látta értékelhetőnek.

A közlekedési bűncselekmények sajátossága az ún. limitált veszélyeztetési szándék. A közlekedési bűncselekmények elkövetőjét a veszélyhelyzet kialakulásán túlmutató, a minősített esetekben leírt - a balesettel érintett személy testi épségének a megsértésében, vagy az életének az elvesztésében megnyilvánuló - káros eredmény tekintetében kizárólag gondatlanság terhelheti. Amennyiben a felismert testi sérülés, vagy halál bekövetkezésének a lehetőségét kívánja, illetve abba belenyugszik, már kizárólag személy elleni bűncselekmény megállapításának van helye.

További - a jogi értékelésre is kiható - tévedése volt az elsőfokú bíróságnak, hogy az egyébként szoros tér- és időbeli összefüggésben álló, megszakítatlan cselekménysorozatot nem a maga folyamatos egészében, hanem egymástól némileg elkülönítve, részekre tagoltan vizsgálta annak ellenére, hogy a terhelt tevékenységét a kaposmérői családi házhoz történő megérkezésétől kezdődően az ütközés befejezéséig semmi nem bontotta meg: mindvégig az élettársi kapcsolatának a megromlása miatt kívánt elégtételt venni. Ez okból bántalmazta Cs. A. sértettet. A Peugeot gépkocsi szélvédőjének és oldalsó ablakának a megrongálása is nyilvánvalóan azért történt, hogy a sértett a számonkérés elől ne tudjon kitérni. Végül az üldözésére is ezért és már oly indulatosan indult, hogy a

korábbiánál lényegesen súlyosabb eredmény bekövetkezésének a lehetőségével is számot vetett.

A következetes ítélkezési gyakorlat szerint nincs helye bűnhalmazat megállapításának, ha a cselekmény ugyanazt az életviszonyt fokozatosan sérti, akár úgy is, hogy előbb csak veszélyeztet, majd - már teljesen kifejlődve - annak tényleges sérelmével jár. Cs. A. sértett esetében ez a fokozatosság jól tetten érhető volt. Őt a terhelt a családi ház udvarán a hajánál fogva bántalmazta. Kevéssel később már - nagy sebességgel - szándékosan nekihajtott az általa vezetett személygépkocsinak.

Gyk. K. Á. B. sértett vonatkozásában a közlekedés biztonsága elleni büntett törvényi tényállása látszólag megvalósult, amikor a közlekedő, mozgásba lendülő jármű vezetője ellen alkalmazott erőszak őt - mint e gépkocsi utasát - veszélyhelyzetbe hozta. Az ütközés ténye, majd az utóbb elhangzott kijelentések azonban nem hagytak kétséget afelől, hogy a kibontakozó történések az ő testi épsége, illetve élete ellen is irányultak. Az anyagi halmazat tehát ez esetben is csupán látszólagos: a tényállásszerű, közlekedési jellegű magatartás tehát ún. büntetlen előcselekmény.

A terhelt önhibából eredő ittas állapota folytán - figyelemmel a III. számú Büntető Elvi döntésben kifejtettekre - cselekményét a külső megjelenési alakja, illetve az ezzel kapcsolatos tárgyi körülmények egybevetése alapján kellett értékelni elsősorban abból kiindulva, hogy a közel 2,2 tonna önsúlyú tehergépkocsival mintegy 98-105 km/h sebességgel hajtott neki az előtte lényegesen lassabban haladó és jóval kisebb tömegű személyautónak. Fékezés nélkül, oly módon, hogy rövid ideig azt még maga előtt is tolt, egészen addig, míg a Peugeot kormányozhatatlanná vált és lesodródott az úttestről.

A terhelt a fenti gépjárművek műszaki sajátosságaival, különösen azok sebességével és méretbeli különbözőségével tisztában volt. Arról is tudomása volt, hogy a Peugeot személygépkocsi utasainak - éppen a további tettelegességgel fenyegető, erőszakos fellépése miatt - nem volt idejük a biztonsági öv bekapcsolására.

Ilyen körülmények között - feltételezve az alanyi oldal teljességét - fel kellett ismernie, hogy a nagy erejű ütközés szükségszerűen az előtte haladó személyautó irányíthatatlanságához, végső soron ahhoz vezet, hogy az abban helyet foglaló sértettek nekicsapódhatnak az utat szegélyező tereptárgyakhoz. Olyan sebességgel és energiával, amely köztudottan halálos eredménnyel járhat.

A jelen ügyben ez kizárólag a szerencsés véletlen folytán maradt el. Részben annak köszönhetően, hogy a sértettek nem zuhantak ki az utastérből, részben pedig arra visszavezethetően, hogy a tengelye körül két alkalommal is megpördülő gépjárművet végül a sűrű

aljnövényzet fogta fel. A terhelt tehát legfeljebb ebben, a körülmények szerencsés alakulásában bizakodhatott, márpedig a véletlenben való puszta reménykedés - a következetes ítélkezési gyakorlat szerint - a következményekbe történő belenyugvással, azok elfogadásával azonosítható.

A terhelt eshetőleges szándékára utalt az ütközés után tanúsított közömbössége, az a tény is, hogy megállás nélkül továbbhajtott, nem törődve a sértettekkel.

Mindezekre tekintettel a terhelt helyesen az alábbi bűncselekményeket valósította meg:

- azzal, hogy szeszes italtól befolyásolt állapotban vett részt a közúti járműforgalomban, a Btk. 188. §-ának (1) bekezdésében meghatározott ittas járművezetés vétségét;

- T. G. J. sértett személygépkocsijának a megkarcolásával, majd a szélvédő és a hátsó ablak megrepesztésével, illetve betörésével a Btk. 12. §-ának (2) bekezdése szerint folytatólagosan elkövetett, a Btk. 324. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdésének a) pontja szerint minősülő rongálás vétségét; míg

- a tényállás II. és III. pontjaiban részletezett cselekményeivel a Btk. 166. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdésének f) és i) pontja szerint minősülő több emberen, tizennegyedik életévét be nem töltött személy ellen elkövetett emberölés büntettének a Btk. 16. §-a szerinti kísérletét.

E bűncselekmények elkövetése során a terhelt felindult állapotban volt. Túlérzékenysége gyenge önszabályozáshoz, kontrollálási nehézségekhez vezetett. Mindez azonban a beszámítási képességét nem érintette. Az indulatossága sokkal inkább az önhibából eredő ittas állapotával állt összefüggésben. Ezért, valamint a méltányolható ok hiányára figyelemmel az élet elleni bűncselekmény Btk. 167. §-a szerinti minősítése szóba sem kerülhetett.

A terhelt az előtte szabályosan közlekedő Suzuki utasait közvetlen veszélynek tette ki, így - anyagi jogi értelemben - e körben helye lett volna közlekedési bűncselekmény megállapításának. Ez azonban már nem képezte a vád tárgyát.

II. A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a

Be. 416. §-a (1) bekezdésének a), b) és c) pontjára hivatkozással.

Az indítvány szerint a másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt mondta ki a terhelt bűnösségét az emberölés büntettének kísérletében, mert az általa megállapított tények e bíróság végkövetkeztetésével teljes mértékben állnak.

A másodfokú bíróság a terhelt ütközési szándékát cáfoló bizonyítékok mérlegelésének módszeréről és az egyes bizonyítékok elvetéséről az indokolásban nem szolgáltatott kellő magyarázatot. Indokolása oly mértékben hiányos, hogy ennél fogva az ítélet a felülbírálatra alkalmatlan. A bíróság a minősítés megállapításának indokairól sem adott kellően számot. Egyébként pedig egy esetlegesen szándékosan hátulról előidézett ütközés esetén sem áll fenn a halálos eredmény bekövetkezésének olyan valószínűsége, amely az eshetőleges ölési szándékot megalapozhatná. Mindemellett az ölési szándék hiányát támasztja alá a sértett megbocsátása és az a körülmény is, hogy a terhelt és a sértett között, a büntetőeljárás folyamán az életközösség helyreállt.

A védő ezen indokok alapján elsősorban a marasztaló döntés megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát, másodsorban pedig a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a Pécsi Ítéltábla új másodfokú eljárás lefolytatására történő utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a BF.2972/2008. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt, a tényállást és a bizonyítékok mérlegelését sérelmező részében a törvényben kizártnak, érdemében pedig alaptalannak találta. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségét mind a tényállás megállapítása, mind a jogi következtetések tekintetében maradéktalanul és igényesen teljesítette, ezért a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III/a) és b) pontjában írt szabályszegés nem állapítható meg.

A terhelt büntetőjogi felelősségének a megállapítására valamennyi terhére rótt bűncselekmény tekintetében a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül került sor, a cselekmények jogi minősítése és a kiszabott büntetések törvényesek.

A Legfőbb Ügyészség mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt, és a megtámadott határozatot a hatályában tartsa fenn.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta.

A Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra figyelemmel kiemelte, hogy a tényállás a felülvizsgálati eljárásban valóban nem vitatható, az azonban vizsgálat tárgyát képezheti, hogy mi tartozik a tényállás körébe, és mit kell már jogi következtetésnek tekinteni. A terhelt cselekményének az értékelése körében a másodfokú bíróság tévesen alkalmazta a Btk. 166. §-ának (1) bekezdését. A baleseti mechanizmus elemzése szakkérdés, a szakértő pedig azt mondta, hogy a baleseti mechanizmust nem lehet 100 %-osan

rekonstruálni. Ehhez képest a másodfokú bíróság önkényesen emelte ki a bizonyítás anyagából a terheltre terhelő tényeket, ezért indokolt a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése. A megismételt másodfokú eljárásban - szükség esetén újabb szakértő vagy szakértői intézmény bevonásával - tisztázhatóak volnának a cselekmények minősítése körében jelentős kérdések.

A legfőbb ügyész képviselője a tárgyaláson az átiratában foglaltakat fenntartotta.

Kiemelte, hogy a felülvizsgálati indítványban az abszolút eljárási szabálysértésekre a védő csupán a tényállás támadása érdekében hivatkozott.

A másodfokon eljáró bíróság a jogkövetkeztetések levonásakor összességében értékelte a terhelt személyiségét, a cselekménysor egészét és mindezekhez kapcsolódóan az összes bizonyítékokat. Azok gondos mérlegelésével helyesen vont következtetést a terhelt ölési szándékára és indokolási kötelezettségét is maradéktalanul teljesítette. A minden szempontból törvényes jogerős döntés hatályában fenntartása indokolt.

A nyilvános ülésen a terhelt hangsúlyozta, hogy élet elleni bűncselekményt nem állt szándékában elkövetni. Az ütközést megelőzően fékezte az autót. Amikor az eljárásban elrendelt előzetes letartóztatásából szabadult, akkor a sértettel helyreállította az élettársi kapcsolatot, és közös gyermeküket együtt nevelik.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) b) és c) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt - a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatával egyezően - a tényállást támadó részében a törvényben kizártnak, érdemben pedig alaptalannak találta.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén nyílik lehetőség. Ennek megfelelően a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem vizsgálható, nem bírálható felül. A Be. 423. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a terhelt felmentésére vagy az eljárás megszüntetésére, illetve a terhelt bűnösségének megállapítására, továbbá kényszergyógykezelésének elrendelésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt - a Legfőbb Ügyészség átiratában foglalt indokok alapján - nem találta alaposnak.

Felülvizsgálati indítványában a védő valójában abban a körben tartja törvénysértőnek a marasztaló döntést, amelyben az első- és a másodfokon eljáró bíróság álláspontja eltért, nevezetesen hogy az ütközés előidézése sértő szándékkal történt-e, s ezért következményei a Btk. XII. Fejezetében meghatározott személy ellen bűncselekmények körében értékelhetőek-e, avagy csupán a közlekedés biztonságának a veszélyeztetése és ehhez igazodóan közlekedési bűncselekmény valósult meg.

Tény, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható, a felülvizsgálati ügyben eljáró Legfelsőbb Bíróságnak azonban azt tisztáznia kell, hogy mi tartozik a tényálláshoz.

A bíróságoknak az az egyik legfontosabb feladata, hogy megállapítsák azt a tényállást, amelyből a megfelelő jogkövetkeztetések már levonhatók. A bizonyítás anyaga azonban gyakran ellentétes, vagy hiányos, ám ez nem mentesíti a bíróságot a megalapozott tényállás megállapításának kötelezettsége alól. A törvény ezért lehetőséget ad a bíróságoknak arra, hogy egyes tényeket ténybeli következtetéssel állapítsanak meg, és módjuk van arra is, hogy az ellentétes bizonyítékok mérlegelésének eredményeként azok egyikét elfogadják, másikét elvessék. Ha egyrészt a ténybeli következtetés, másrészt pedig a bizonyítékok mérlegelése megfelel a logika szabályainak és a bíróság e gondolati folyamat meghatározó mozzanatairól ítéletében kellő részletességgel számot ad, akkor döntése az indokolási kötelezettség elmulasztása címén sem támadható.

Mindezek előre bocsátása után a Legfelsőbb Bíróság a következőket állapította meg. Az eljáró bíróságok azt tényként rögzítették, hogy a terhelt a tényállásban részletezett - és fékezés nélküli - ütközést akaratlagosan idézte elő. A 2,2 tonnás Mercedest szándékosan vezette neki az élettársa által vezetett Peugeot 206 típusú személygépkocsinak, amelyben akkor benn tartózkodott gyk. K. Á. B. sértett is.

Amint arra a legfőbb ügyész képviselője helyesen hivatkozott, a másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla nem csupán ebből a tényből, tehát az ütközés konkrét körülményeiből és következményeiből, hanem a terhelt feltárt személyiség-szerkezetéből, a cselekménysor motívumából, a terhelt általi erőszakos kezelésének módjából, annak korábbi szakaszaiban megvalósított sértő szándékú mozzanataiból, a terhelt által közvetlenül az ütközés után tett kijelentésekből, stb., azaz a cselekménysor egészéből vont következtetést arra, hogy a terhelt tudata nem csupán a közlekedés biztonságának és a közlekedésben résztvevők életének, testi épségének a veszélyeztetését fogta át.

A terhelt az ütközés fékezés nélküli előidézésekor előre látta, hogy e cselekménye a lényegesen kisebb tömegű személygépkocsiban ülők számára akár végzetes, halálos következményekkel járó balesetet is előidézhet. Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a lényegesen súlyosabb, akár végzetes eredmény kizárólag a szerencsés véletlen folytán maradt el. A terhelt legfeljebb ebben, a körülmények szerencsés alakulásában bizakodhatott, márpedig a pusztán véletlenben való bizakodás a következményekbe történő belenyugvással, azok elfogadásával azonosítható.

Mindezek alapján helyesen állapította meg, hogy a terhelt legalább eshetőlegesen ölési szándékkal hajtotta végre tettét. Ebből pedig már az következik, hogy a terhelt a tényállás II. és III. pontjában rögzített cselekményeivel nem a Btk. XIII. Fejezetében szabályozott közlekedési bűncselekményt, hanem a Btk. XII. Fejezetében meghatározott személy elleni bűncselekményt követett el.

Legalább eshetőlegesen ölési szándékára figyelemmel az a Btk. 166. §-ának (1) bekezdésében meghatározott szándékos emberölés bűntettének minősül, és e § (2) bekezdésének f) és i) pontjában meghatározott minősített esetek feltételei (több emberen, tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére) is megállapíthatók. Ezért a védő felülvizsgálati indítványát nem találta alaposnak.

Végül utal a Legfelsőbb Bíróság arra is, hogy amennyiben a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatban foglalt minősítés törvényes és a büntetés kiszabására a törvényi keretek között került sor, akkor - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott feltételek hiányában - e rendkívüli jogorvoslati eljárásban a büntetések revíziójára ugyancsak nincs lehetőség.

A kifejtettetekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a

megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten

előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2009. június hó 4. napján.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Csere Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

*tisztviselő
Bné*